

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

O cecilijanstvu.

(Konec.)

Táko torej, predragi tovariši, je cecilijanstvo! Je-li je mari res kaj podobno onemu strašilu, za kakoršno je proglašajo njega nasprotniki, za kakoršno je je morda celo kedo izmej Vas doslej imel? Ne, nikakor ne! Lep, vzvišen je namen tega društva, lepo, vzvišeno je društvo samo!

Vender, je pa torej tudi zanimanje in navdušenje zanje primerno temu prelepemu namenu? Žalibog, ne! Nad 16 let deluje že v naši škofiji, nad 16 let trudijo se že požrtvovalni gospodje zanje, žrtvujejo mu čas, žrtvujejo moči! A uspeha, pravega uspeha ni! Ne le ljudstvo samo, celo oni, ki vodijo ljudstvo, kojim je od Boga izročena skrb za cerkev in vse kar k njej spada, ki torej niso le *rectores ecclesiae*, marveč tudi *rectores cantus ecclesiae*, še celo duhovniki stoje vedno še v tolikem številu društvu nasproti, ne podpirajo ga, ne brigajo se zanje! In zakaj ne? Nedostaje jim liturgične in glasbene vednosti! Starejši duhovniki ne vedo, ker se niso učili, niso imeli prilike učiti se in zato pusté stvar pri miru; mladi pa, ki bi se lahko učili, se pa ne marajo! Vrhu tega društva samega, njega teženj, njega važnosti ne poznajo, ali pa že a priori nečejo poznati, ker se jim vsa ta stvar zdi premalenkostna! In vender je sv. Cerkvi toliko ležeče baš na tem društvu! Leon XIII. so osebno izjavili Witt-u: „Veliko zaslug ste si pridobili za reformo cerkvene glasbe; z nova Vas moram navduševati za to delo in želim, da se reforma čedalje bolj razprostira po vsih škofijah!“ Isti sv. Oče imenovali so Witta tudi doktorjem ravno radi njega velikih zaslug na tem polji, podelili odpustke udom tega društva, blagoslovili to društvo in kazali mu vedno in vedno svoje posebne simpatije. In naš prevzvišeni vladika! Kolikokratov so vender že povdarjali, kako zelo da jim je to društvo pri srcu. Dá, tudi katoliški shod priznaval je važnost tega društva; mej druge svoje resolucije vzprejel je i ono o cerkveni glasbi, priporočal njeno reformo, priporočal društvo samó.

A ne gre in ne gre!

Šlo pa bode, predragi tovariši, ako se bogoslovci jamejo pridno navduševati za stvar, gojiti jo, ljubiti jo! Tu v bogoslovnici živimo še najlepša

mladeniška leta, ko so nam še čvrste moči, ko nas še sveta mladeniška navdušenost navdaja za vse, kar je lepega, blazega. Navdušujemo se v pisateljstvu, kiparstvu in stavbarstvu, govorništvu, skratka v vsem, česar bomo rabili kedaj kot dobri duhovniki! Kaj nam torej more kdo zameriti, da se je, dasi pozno, pa vendar le ustanovilo v naši sredi i cecilijansko društvo, kojega namen je razširjati idejo cecilijansko tudi tu v bogoslovji, navduševati bogoslovce mejsebojno za reformo cerkvene glasbe, seznanjati jih s cerkvenimi določili in gojiti pridno zlasti petje duhovnikovo, koral! Ako dobrotni Bog blagoslovi to društvo, da bode leto za letom vršilo lepo to svojo nalogo in leto za letom si pridobivalo vedno novih klerikov za idejo cecilijansko, potem, o gospodje, bode v tem oziru zasijala nam kmalu zarja lepše bodočnosti!

Ne strašimo pa se nobenega truda — brez tega ne doseže se nič; ne plašijo naj nas ovire in težave, — teh se ne manjka nikjer; nikar se ne izgovarjajmo že a priori: ne gre, ni denarja, ni moči i. t. d. kakor si že bodi! Poskusiti je treba, pravi Witt, truditi se leta in leta, pridno in vestno se truditi, potem še-le, ako le še ne gre, potem opravičene so jednake pritožbe. Sploh pa, ako se je doseglo drugje pri manjših zmožnostih in morda še večjih težavah, zakaj se ne bi i pri nas! Ne plašimo pa se slednjic tudi nikacega nasprotstva, — brez tega ni nobena dobra stvar! Ko je nastopil Witt s svojo reformo, dà celo kardinali so nasprotovali društvu, zagovarjajoč cerkveno-glasbeno vrednost necerkvenih skladateljev. A Witt se ni zbal, neustrašeno je zagovarjal stvar i proti kardinalom in drugim največjim cerkvenim in svetnim dostojanstvenikom. In — zmagal je! To društvo ima danes za vrhovnega pokrovitelja kardinala, društvo ima trdno zaslombo v škofih.

Zmagal je Witt, zmagalo pa bode prej ali slej i njega društvo, prodrele bodo ideje cecilijanske! O tem ni nikake dvojbe, kajti resnica in pravica zmagata vedno, dasi tudi ne brez težav! Zmagalo bode! Vprašanje pa je, predragi tovariši, bode li zmagalo z nami, z našo pomočjo, našim sodelovanjem, ali bode zmagalo brez nas! In tu, predragi, Vas vprašam: Naj li je naš ljubi narod slovenski edini tako nesrečen, da zaostaja tudi v tem oziru, dočim drugi narodi krepko napredujejo i v tej stvari? Ne, nikakor ne!

Tovariši! Bodimo pravi domoljubi v vsem! Nikar torej ne kratimo narodu napredka tam, kjer mora napredovati!

Pogum torej! Kdor hoče kaj velikega doseči, mora se resno lotiti dela! In to, predragi, storimo i mi! Božji blagoslov in hvaležnost narodova prej ali slej nam ne izostane!

Fr. Bernik.)*

Kritične opazke spisu „Glasbena dōba 16. stoletja in Jakob Gallus“.

(Spisal J. Mantuani). (Dalje.)

Da se je Gallus oslanjal na svoje prednike, to je tako gotovo kot logično. Moja trditev, da je bil samouk, razumevati je — kot sem že ob svojem času rekel — tako, da se ne sme smatrati učencem ene izvestne

*) Govoril dné 16. novembra 1892. pri govorniških vajah v bogoslovnici ljubljanski.

šole, ali enega izvestnega mojstra. Genij Gallus-ov je univerzalen — in to je sad učenja avtorjev iz različnih šol; to priča nam vsebina njegovih del, to nam zatrjujejo temata njegovih maš. — Pristavek g. X-a, da je bil Gallus „duhovit učenec, ki je bistrih očí pregledal sléharno globino umetnosti in se vestno ravnal po umotvorih dotedanjih mojstrov“ — in „Prisvojil si je vse umetniške izume teh del, njega geniju pa je bilo dano, da je čistil in plemenitil umetniške oblike ter ustvarjal resnično nova, velika dela“ je resnično duhovit in istinit, — a mojej trditvi nikakor ne nasprotuje. Isto tako mi je z vso pohvalo omeniti karakterizovanje Gallusovih skladeb (na str. 496 in 497), ki je povedano izvirno, točno in krasno — kakor vse, kar ima realno zaslombo.

Na str. 498 se pa g. X. spet peča z zgodovino in s tem povedano je vse. Tu se zopet začinja pehanje za begovito Klijo po starem načinu. V bojni voziček vprežen je samotež ubogi Prosniz. Uvodne opazke o razvitku pasije in oratorija stojé pri Prosnizi na str. 154 in 155. Že tukaj je pregled slabo podan. Isto tako v „Zvonu“ (str. 498): „V 15. in 16. stoletji sta se pojavili dve cerkveno-dramatiški glasbeni obliki . . . pasija kot glasbena oblika in oratorij v svojih početkih. To je res in ni res. Koliko je res in koliko ni res, poskušam pokazati. Oblika polifonne ali vsaj večglasne pasije, z **uravnanim tekstom** — to je razločilni moment — pojavila in razvila se je v zadnji tretjini 15. do konca 16. veka. Prvi je Obrecht, zadnji (v vokalnem razvoji) Schütz. Oratorij se pa pojavil še-le v zadnji četrtinki 16. veka v prvih svojih kaléh.

Pasija je zeló star spev; tudi nekaj dramatičen značaj ima od davna. Bolj dramatična glasba s svojimi sredstvi nikedar ni popevala pasije, kot jo predava gregorijanski koral. Mirno in pripovedujoče glasi se historični del; (n. pr. pri pasiji po evangeliji sv. Matevža: „Passio D. N. J. Chr. secundum“) Ko pa pripovedovalec sklene prvi stavek z besedami „Dicebant autem“ — popne se glas v višino, značujoč krik in vik židovske druhali pri besedah s katerimi nasprotujejo: „Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo“. Koliko drugače pa se glase besede Kristusove! V najglobočji legi odlikujoč se od vsih drugih doné v mogočnem dostojanstvu: „Sinite eam“ itd. A ne le katoliško-cerkveni obredni spev, tudi kot igra, kot dramatičen pojav dá se zasledovati pasija najmanje do 9. veka nazaj. Kot strogo cerkveni spev ostala je pasija vedno čisto koralna. Napotek do večglasja dala je pasija kot igra v zvezi z velikonočnimi igrami. Te imajo že nekatere večglasne speve, osobito v 15. veku. Večglasna pasija, n. pr. Obrechtova, bila je sicer za cerkev ustvarjena; gotovo pa ne za nadomestilo liturgične; kajti liturgična pasija peti se mora vsa po eném evangelistu; pasije 16. veka pa, — od Obrechta naprej imajo vravnani tekst, in sicer okrajšani tekst enega evangelista ali pa sestavljen iz vsih štirih.

Kade deli v svoji monografiji o pasiji (kot smo jo navéli gori) vse pasijonske kompozicije v dve vrsti: večglasna, pripovedujoča, motetna oblika in dramatična, z razdeljenimi vlogami. Prvi vrsti prišteva vse večglasne pasije od Obrechtove, katera je nastala pred l. 1505, (l. 1506 umrl je Obrecht)

pa do l. 1534 in nekatere poznejše. Tudi Gallus-ovo šteje sem. A to je brez-uspešno in neutemeljeno dlakocepljenje. I v Obrechtovi pasiji je razlika med posameznimi osebami; dasi jo večglasje nekoliko zakriva — brez karakteristike ni — že iz tega samega vzroka ne, ker se Obrecht popolnoma na gregorijanski koral naslanja. Tega razločka, kako daleč da sega motetni zlog in kje da se pričinja dramatiški, ni mogoče tako podrobno opazovati. Nekaj dramatičnega zloga ima vsaka pasija, tudi taka, ki je v najpriprostejšem „motetnem“ zlogu pisana; razlikujejo se samo po načinu, kakor posamezni skladatelj dramatični moment izraža. Pravi dramatični zlog, z res razdeljenimi vlogami, je prav za prav pogodil šele Bach. Da se Obrechtova pasija ne zdi dovolj dramatična, je prav lahko umevno: on se je boril preveč z mnogoglasjem; ta najnovejši napredek pogoltnil je druge učinke. Mojsterska roka Gallusova je zadela tudi tukaj pravo; on se je gledé razdelitve teksta oprl bolj na koral — in kot povsodi tudi tukaj ni prevladala kompozicija nad misel in smoter. Zato je njegova pasija — ali bolje so njegove pasije — že davno občudovani umotvori, imajoči res nekakov dramatični zlog — pa vendar niso dramatične. Jako dobra je opazka X.-ova, da je hotel izraziti Gallus le „večno besedo“; edino tako razumevati nam je njegov napor in njegove skladbe. Realnost oseb skriva se vedno v tenorovem prostem, sem in tje tudi strogem koralnem motivu.

Gallus spisal je tri pasije. Prva je za osem glasov; uvod ima pobožen spev „Beata Christi passio“. Potem še le „Passio Domini Nostri Jesu Christi secundum Ioannem“. To pa ni tako kot se vidi; kajti pasijski tekst začenja se po evangelijski sv. Matevža: „In illo tempore dixit Jesus discipulis suis: Scitis quia post biduum pascha fiet“ . . . dočim se pasija po sv. Janezu začenja: „In illo tempore egressus est Jesus cum discipulis suis trans torrentem Cedron . . .“ Vzeta je tvarina iz vsih štirih evangelistov. Sklep je prošnja: „Qui passus es pro nobis, Jesu Christe, miserere nobis. Amen.“ Potem sledita pa še dva speva: „Filiae Jerusalem“ in „Tunc incipient dicere“. Druga pasija je za šest glasov, z uvodom: „O vos omnes, qui transitis per viam“. Ta je res po svetem Matevži in se tudi začenja: Passio D. N. J. Chr. secundum Matthaicum“; le da ni popolni tekst uglasben, temveč le glavne točke iz terpljenja Izveličarjevega. Sklep je kot pri prvi „Qui passus es . . .“ Potem „Adoramus te“ — kot še dandanes pri naših križepotskih pobožnostih — in „Gloria laus et honor . . .“, „Israel es tu Rex . . .“ — Tretja pasija je za štiri glasove z uvodom; „Omnes amici mei dereliquerunt me“ za pet glasov. Potem se začenja čveteroglasna „Passio D. N. J. Chr. secundum Ioannem“ — toda isto tako z začetkom iz sv. Matevža kot prva. Sklepa jo navadni „Qui passus es“ in potem sledé še „Pueri Hebraeorum“ — „Gloria, laus et honor“, — „Israel es tu Rex“ in „Recessit pastor noster“ — torej vsi spevi so ali sponsorijska ali pa antifone velikega tedna. — Razvidno je iz teh vrstic, da je vglasbil Gallus tri pasije, ne pa, kot beremo v „Zvonu“ „veliko pasijo“ (torej le eno) po štirih evangelistih. Vidi se, da g. pisatelj ni imel nikedar originala v roci, in da ne pozna niti literature. Kade omenja vse tri pasije, da si jih ne opisuje — razven ene, kot smo gori navéli. Toliko o pasiji v obče, in o Galusovih umotvorih posebe.

Da ne zaidemo predaleč o oratoriji in njegovi zgodovini ne bom tako natančno razpravljaj. Omenil sem že zgoraj, da se je začel še le koncem 16. veka. Sv. Filip Neri ustanovil je v Rimu kongregacijo „del oratorio“, katero je papež Gregor XIII. l. 1575 potrdil. Od l. 1564 imeli so oratorijanci svoje zbirališče v oratoriji (molitvenici) samostana sv. Jeronima, (od todí imé „oratorijanci“) od l. 1583 pa v oratoriji Matere Božje v Vallicelli. Smoter teh zbirališč bila je molitev in osobito predavanja iz sv. pisma. Te imel je vedno sveti ustanovnik sam. Ko je imel definitivno zbirališče, uvél je tudi glasbo v ta svetopisemska premišljevanja, ki pa od začetka ni bila nič drugega kot zahvalne pesmi. Z glasbo podpiral je sv. Filipa Animuccia, pozneje Palestrina. Animuccia spisal je za te oratorijanske skupščine svoje „Laudi (= lodí) spirituali“. Ti spevi naslanjali so se na predavano svetopisemsko tvarino. To so bili prvi pojavi — ne oratorija samega, pač pa ideje, koja se je do oratorija razvila. Prvo delo te vrste, koje je imelo že obliko, iz katere se je še le mogel razviti oratorij, je Emilio del Cavalieri-jeva „Rappresentazione di anima e di corpo“. Spisano je moralo biti to delo prav v zadnjem letu 16. veka; kajti takoj po smrti Cavalierijeve izdal je to delo Guidotti, l. 1600. Pisano je to delo v homofonnen, spremljajočem glasbenem zlogu; Cavalierijev napor je bil izpodriniti kontrapunkt. Homofonija bila je tedaj vsaj deloma pogoj za prospevanje takih oblik, kot je bila „Rappresentazione“. Če hočemo biti strogi, še celo lahko rečemo, da se je oratorij razvil — da celo pojavil — še le v 17. veku. Od Cavalierijeve „Rappresentazione“ pa do Händelovega „Mesija“ je še zelo zelo daleč!

Lepa, in sicer povse resnična karakteristika Gallusova na str. 500 bila bi mnogo krepkeja, da ne hi imeli g. X.-u očitati spet zgodovinskih neresničnosti. G. X. govori o taktovnih znakih. Tu se popne na Ikarovih perotih — celó brez svojega zvestega zaveznika Prosniza v proroške višine; od ondi nam pa pové, da so imeli stari nad 80 (!) znamenj za taktove načine. Ko bi bil g. X. tako prijazen, da bi hotel povedati, od kodí da to vé? Mi smo mu v teh opazkah dokazali več kot enkrat, da se ne peča niti z originali niti z dobrimi sém spadajočimi spisi; meni ni noben glasbeni zgodovinar znan, da bi bil to trdil. In ko bi tudi bil, mu ob originalih lahko dokažemo, da se moti, húdó moti.

(Konec prih.)

D o p i s i.

Gornjigrad, dne 5. junija. Ne vem sicer nič posebnega sporočiti v novem napredku, od kar sem Vam povedal, da se strogo držimo, kar nam zapoveduje sv. cerkev glede cerkvenega petja. Pri neugodnem vremenu na dan sv. Rešnjega Telesa je bila pri nas procesija le samo po cerkvi; no saj to je bilo tudi zelo spodbudno, ker je krasna cerkev tudi dosti velika. Kedor je že imel priliko pogledati to svetišče božje, mi bode morda vsak rad pritrdil, če rečem, da je ta sveti hram, kar se jih vidi pri nas na Štajerskem, Kranjskem in Koroškem eden najmogočnejših. Da govorim o velikosti cerkve, ne spada tukaj sem. A kako bi bilo veličastno, ako bi pelo tukaj pri kaki priložnosti 50 moči, da bi donel glas iz visokega kora pod mogočno kupolo proti velikemu altarju. Meni se dozdeva da, ako bi slišal na tem mestu vbrano peti Missa st. Jacobi od A. Foersterja op. 21., bi mislil, da je to petje

najlepše, kar se ga čuje pri nas daleč na okrog, posebno Agnus Dei. Kam da je bil takrat skladatelj zamaknjen, ko je delal zadnje takte, Dona nobis pacem, to ne vem; le to rečem, da je krasno. — Tukaj Vam pošljem poročilo o novih skladbah, katere smo se letos naučili in v cerkvi popevali. *Tantum ergo*, J. Gross, Missa in hon. St. Caeciliae, H. Wiltberger za 3 moške glase. Missa in hon. St. Joannis Evangelistae, od Franc Nekesa. op. 13. Maša Joh. Dieholda op. 6b. — Ker sem že v začetku teh vrstic rekel, da se je vršila procesija 1. junija le samo po cerkvi, naj še povem, kaj se je pelo pri maši: *Tantum ergo* in Missa St. Jacobi A. F. Responzorije od dr. Witta, vse drugo koral iz *Graduale Rom.* Pri sprevedu *Pange lingua*, *Sacris solemniis*, Karl Santner, *Verbum supremum*. Se nobis dedit, Johann Höllwarth. Resp. po Foersterju, Slovenske pesmi, Hvali svet odrešenika; Bodi moljeno, česčeno, Budna. Vse drugo iz Cecilije. Rad bi Vam še enakih napisal od našega kraja; a ne gre, ker se je po okolici še jako malo storilo na polju cecilijanskem. Da po pravici govorim, naj naznamim dragim čitateljem, žali Bog, komaj za tri korake se je prestopilo v 14 letih, od kar nam je zasvetila luč cecilijanstva. Prvi korak so napravili le nekateri častili gosp. župniki, kateri so odpravili stari škandal, tako imenovano bando škripačev, ali trobentačev, kateri so delali veliko nečast po hišah božjih. Da se je to odpravilo, zaslužijo iskreno hvalo preč. g. dekan Fr. Dovnik, jako vneti za pravo cerkveno glasbo. Drugi in tretji korak so naredili tudi na treh naših farah organisti, da so vpeljali koralne responzorije in nekaj pesmi iz Cecilije. Toraj komaj na treh krajih? Kaj pa je drugod v ostalih? Tega si ne upam raztresati med svet sedaj, ko pišemo 1893. Saj ni dolgo, kar je prišel neki dopis izpod Črnivca in drug iz Ljubnega v Celjskem okraji. No, lahko noč, — če bomo čakali, da nam bodo morali razni časniki oči odpirati in nam kazati, kod pelje pot od dosedanjega škandala do cecilijanskega ideala. Končno stavim le še eno vprašanje nekaterim gospodom blizo N.: Bi li ne bilo mogoče, da bi se spravilo več pevskih moči skupaj do velikega shoda družega avgusta, ako čast. cerkveno predstojništvo dovoli? Po mojem mnenji bi bilo to jako dobro. Naj bi se vršilo na cerkvenem koru boljše, kakor lansko leto, ko so pele samo tri ženske po starem kopitu vglasbene skladbe. Poleg je pa stalo več čč. gg. kapelanov in 7 organistov, 4 iz cecilijanske šole, nekaj še družih dobrih pevcev, vsih blizo 15; res škoda, da nismo peli!

Ako hoče kdo svojo nalogo na koru vestno izvrševati, naj si pomaga sam, zvršujoč določila sv. cerkve in proseč pomoči sv. Cecilije.

Iz Gorič nad Kranjem. Kako zelo (? Vred.) se je priljubil „Cerkv. Glasb.“ tudi po deželi, najbolj kažejo v njem nabajajoči se mnogi dopisi iz raznih krajev. Ne le, da se po tacih sporočilih presoja zmožnost cerkvenih zborov, temuč taka sporočila navdušujejo posebno po deželi pevce in pevke za sveto stvar. Zato naj bi povsod, kjer še tega ni, prebirali „Cerkveni Glasbenik“ tudi cerkveni pevci in pevke, da oni sami spoznajo, kako že močno prodira cecilijansko delovanje tudi po deželi in kako tu pa tam cerkveni zbori z gorečnostjo napredujejo. Tudi te moje vrstice, gosp. vrednik, imajo enak namen.

Res, da po mnogih cerkvah je še slabo vrejeno cerkveno petje, tako slabo, da, kdor ima količkaj ušes, niti tacega petja poslušati ne more. Toda rekel sem, da stvar se vidno boljša. Tako lahko rečem, da naši cerkveni pevci lahko tekmujejo z vsako faro na deželi in kedor je kedaj slišal naš cerkveni zbor, pritrditi mora mojim besedam. Res, rekel bi lahko kdo: vsak berač svojo malho hvali. Da, hvaliti moram in ponosen sem na to, naše ljudstve je kmečko, pevci in pevke kmečke, pa če Vam povem, gospod vrednik, kake skladbe se tu pojejo, se boste gotovo pohvalno izrazili o našem petju v cerkvi.

Pri nas se goji petje skozi in skozi le v prav cecilijanskem duhu. Rad bi naštel skladbe, katere so se pele Veliki teden; pa, ker je od Velike noči že predolgo, naj omenim zdaj samo, kar se je pelo n. pr. o sv. Rešnjem Telesu v naši cerkvi:

Maša; A. Foerster: In honorem sanctae Ceciliae. Introitus in Communio, koral.

Graduale: Oculi omnium, koral.

Offertorium: Sacerdotes Domini, koral.

Sequentia: koral.

Popoludne: A. Foerster: Lavretanske pete litanije, ki so se prav dobro obnesle.

Med procesijo sv. Rešnjega Telesa, ki se je vršila tu na prihodnjo nedeljo, so se pele slovenske in latinske pesni (mešani in moški zbor).

Med tem, ko koral še nima trdnih tal in ljudstvo v mnogih krajih še ni vneto za to petje, je koral pri nas že dobil trdna tla in skušnja uči, da tudi koralno petje služi za povzdigo ljudstva. Pri slovesni peti maši poje se le samo latinsko, kakor sv. cerkev strogo zahteva. Slovenske domače se rabijo pri družih priložnostih. Povsod tako naprej in zginite bodo po cerkvah one najnavadnejše skladbe, obstoječe iz голе tonike in dominante, kakoršne dandanes kake stare ženjice pojejo, ko žanjejo žito. — Poprimimo se umetnih skladb, nove dobe, pri kojih mora človek kaj misliti, kedar jih poje. To bo krasno petje.

Gospod vrednik! upam, da ne bo preveč, če še povem, da se naši pevci in pevke vezbajo, kedar čas pripušča, tudi v narodnem petji. Znano je, da imajo lepe narodne pesmi velik vpliv do človeka. Te so prava naša dušna zabava, one pospešujejo oliko in izobraženost in kar je največ, blažijo srce.

Takajšnji pevski zbor se zato pridno uči tudi posvetnih pesnij in gre dobro od rok. Naj omenim le nektare n. pr. A. Nedvéd: „Nazaj v planinski raj“, P. Hug. Sattner: „Nazaj v planinski raj“, (mešan zbor), P. H. Sattner: „Opomin k petji“, (mešan zbor), dr. G. Ipavec: „Sveta noč“, (moški zbor), A. Foerster: „Katica slovenskih narodnih pesnij“ (mešan zbor), itd. Saj je znano, dokler in kjerkoli bode kako ljudstvo rado prepevalo, bode gotovo vedno čvrsto, krepko in povsod na pravem mestu. Naj bodo vsi vneti pevci mnenja, ki ga nam je zapustil naš prerano umrlí učenjak Matija Ahacelj, ki pravi: „Ljubi bratje in sestre slovenskega rodu, posebno mladeniči vi, pojte radi in najte, da se včasih pesnij glas razlega po dolinah, razodeva po gorah in vzdiguje do neba“.

Konečno moram reči, da gre vsa čast in hvala v prvi vrsti, da naše petje napreduje, našemu čast. gosp. župniku samemu, kateri so že od začetka, kar so pri nas, duša pevskega zboru. Oni so s svojimi lepimi zmožnostimi in s svojo veliko gorečnostjo in navdušenostjo največ pripomogli k veselemu napredku. V drugi vrsti gre vsa čast pevskega zboru in njegovemu vodji za njihovo požrtvalnost. Z veseljem zato belježim te vrstice, ne inislim toliko v posnemo, ampak bolj v spodbudo.

Z Gorenjskega. — Dasi tudi je C. Gl. že pred leti razpravljajl vprašanje: „Ali dečke, ali dekleta na cerkveni kor?“ vendar se nadéjam, da ne bodete zavrgli starega „šolmastra“ misli o isti stvari. Ko sem že davno dubovitemu praktiku, rajnkemu gospodu P., svojemu nekdanjemu učitelju, pripovedoval o svojih organistovskih težnjah, rekel mi je: „Saj veste, kako težavno je, spraviti vse ženske pod en klobuk“ in šegavo je pristavil: „In vendar bi vsaka rada prišla pod — pečo“. Resnično. In k temu naj bi učitelj-organist, ako morda še spada k neoženjenemu cehu, ne odrekal svoje človekoljubne pomoči. Ako je kje cerkveni zbor sestavljen iz možkih in žensk, kmalu bodo poslednje nastavile svoje truke in konec je dobremu redu ter ugodnemu delovanju. Pikanje (morda povzročeno po nenameravatem číslanji kake pevske lepoticé), zabavljanje i. dr. bode pevski zbor kmalu razdrlo. Sv. apostol Pavel, kateri je vsaj pravo vedel, je že zahteval, da naj ženska v cerkvi molči. Jako modre so torej cerkvene določbe, da se ženskim glasovom prepové sodelovati pri cerkvenem zboru. Pač k d o poreče: „Ženske moram imeti pri petji; one nabirajo za šmarnice, skrbé za okinčanje cerkve, prinašajo to in ono za službo božjo, i. t. d.“ — Žalostno, ako to delajo le radi tega, da zavzemajo v cerkvi zvedljive prostore, da morejo laglje šepetati in smejo zdaj pa zdaj kak „solo“ peti. To gotovo niso prava sredstva do dobre svrhe. — Torej cerkveni pevovodja, ako si ob jednom učitelj, drži se svojih učencev, katere imaš lahko zmiraj pri roki; ako se stvari prav poprimeš, imel bodeš mnogo veselja Ti in učenci tvoji. Kadar bodo oni stvar dobro razumeli in se je poprijeli, jih nobena sila več ne spravi s pravega tiru. A enako vztrajni in do svojeglavnosti doslednji so pri napakah, katere se ne dajo lahko odpraviti. Torej pozor pri poduku v vajah! V dečkih bodeš našel nadomestilo za odhajajoče možke glasove. In s to vrsto ljudi lahko vse drugače govoriš; ne kujajo se tako naglo, kot nežni spol. Dečke smeš, ako treba, celo z ročnim pritiskom obdelovati, kar ti je pri slabejši polovici človeškega rodu nemogoče. Veš pa dobro, da se pevski zbor ne da vladati z mehкими rokavicami, ampak le s krepko taktirko!

Razne reči.

— Konec šolskega leta v orglarski šoli bode 13. junija. Na ta dan se vabi slavni odbor Cecilijinega društva ob pol deveti uri zjutraj k seji, po kateri se bode vršila glavna preskušnja orglarskih učencev v društvenih prostorih. V petek dobijo abiturienti po skupni sv. maši spričevala. Novo šolsko leto se prične 19. septembra. Ker zapusti ta zavod letos kakih 8 učencev, bode se sprejelo le enako število novih učencev; zatorej se vabijo vsi oni, ki so se že oglasili, ali ki se hočejo stoprav v solo oglasiti, naj pridejo tega dne, t. j. v torek 19. septembra ob 9. uri zjutraj v orglarsko šolo (stari trg št. 13) k sprejemnemu izpitu.

— V Rimu so sv. oče Leon XIII. vprašanje o reformi cerkvene glasbe zopet vzbudili; naročili so zboru za sv. obrede (S. R. C.) da reši to vprašanje. Zbor pa je v to svrhu raznim skladateljem predložil naslednje točke, da o njih izreko svoje mnenje: 1.) Katera so izročilna pravila in pojmovna načela, kojih se imajo držati skladatelje cerkvene glasbe in oni, kateri naj vsled svoje službe glasbene proizvode potrjujejo in v oficijelni repertoar pripuščajo? — 2.) Katera so najpripravnejša sredstva, s katerimi bi se ravnanje po teh pravilih in načelih zagotovilo? — 3.) Je-li potrebno ali koristno, da S. R. C. z novega izdelava pravila o cerkveni glasbi, ali pa zadostujejo stara? — Mnogobrojno došle odgovore bodo papež sami rešili.

— L. 1894. obhajal bode glasbeni svet poleg 300-letnice Palestrinove smrti tudi ono njegovega vrstnika in tekmeca, slavnega Orlanda de Lassus. V Mons-u (Belgija), rojstnem mestu Lassus-ovem pripravljajo že velike slovesnosti; ondodna akademija pripoznala je razpisano častno darilo za najboljši življenjepisne podatke o flamskem mojstru gosp. Boghaert-Vaché-ju.

— Konservatorij za cerkv. glasbo v New-York-u. Č. g. Josip Graf, zdaj duhovni pomočnik pri cerkvi sv. Jožefa v Yorkville in dobro znan kot spreten glasbenik ter po svoji delavnosti kot profesor na katoliški univerzi v Washington-u, ustanovil je v New-Yorku pod pokroviteljstvom mil. g. nadškofa M. A. Corrigan-a cerkv.-glasbeni konservatorij. Namen tega zavoda je, praktično izobraževati orglavce in vodje cerkvenih zborov v vseh strokah petja, instrumentalne glasbe in sploh v vsem, česar treba, da se skozi vse cerkveno leto liturgična glasba dostojno izvršuje. Konservatorij se je odprl 3. januarja 1893. in je priredil dne 29. februarja v proslavo 50 letnega škofovanja sv. očeta Leona XIII. sijajen koncert, pri katerem je pelo 100 najboljših pevcev new-yorških; vsopred je obsegal večinoma Palestrinove umotvore.

— Verdi je dobil za svojo novo opero „Falstaff“ — 160.000 lir; poleg tega mu plačuje založnik še 40% od prodanih not. Kakor se vidi, „gšeft“ lepo cvetel!

— Plače orglavcev. Da letne plače orglavcev večinoma niso mastne, marveč toliko picle, da ob nji sami ni mogoče živeti, je znano. Zato je 3. vestfalski občni zbor „katoliške učiteljske zveze“ v Münster-u dne 3. aprila t. l. sklenil naslednjo resolucijo: „Gledé na to, da na mnogih krajih zboljšanje orglavske plače z okoliščinami sedanjega časa enakomerno ne koraka, naj se po pripravnem potu naprosijo vis. čč. škofijski ordinarijati, naj oni blagovolje uplivali na posamezne srenje, da se ta stvar boljše vpravna“.

— Cecil. društvo za šenthipolitsko (St. Polten) škofijo bode v prvi polovici meseca avgusta t. l. v Šent Hipolitu priredilo poučevalen kurz za učitelje, cerkvene pevovodje in duhovnike; vodil ga bode č. g. dr. Fr. X. Haberl.

Oglasnik.

Slava Bogu. Cerkevne pesmi I. zvezek. Dvajset mašnih za mešan zbor zložila in izdala P. Angelik Hribar in P. Hugolin Sattner. Cena partituri 80 kr., vsak glas 15 kr. Založil samostan, tiskal R. Milic v Ljubljani. — Večkrat so se že slišale želje, naj se izda 3. del „Cecilije“ kot dopolnilo mašnih pesem posebno za tiste zборе, ki le redko izvajajo latinske maše in potrebujejo torej mnogo več zmir novih pesem. Tukaj je popolnoma in gotovo ugodno postreženo takim željam. Besede so vzete iz I. dela „Cecilije“, za pevec so pri vsaki mašni 4 kitice natisnjene in sicer: Vstop, slava, evangelij in vera (želeli bi, da bi bila dobila polovica pesem besede tudi za po povzdigovanjem). Sopran in alt sta na enem listu natisnjena na eni vrsti z violinskim, tenor in bas pa istotako z basovskim ključem. Tipe so velike, tisk sploh lep in jasen. S tem smo popisali zunanjo obliko tega novega zvezka. Kar se tiče notranje cene, ni treba veliko besed; skladbe gg. skladateljev so povsodi dobro znane in približljane; v podobni, tudi za slabejše zборе ne pretežki obliki so tudi te nove pesmi zložene. Želimo si konečno le to, da jih cerkveni zbori tudi pridno kupujejo, cena je primerno res jako nizka.

Današnjemu listu je pridana 6. števil. priloga.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glash. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.